CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

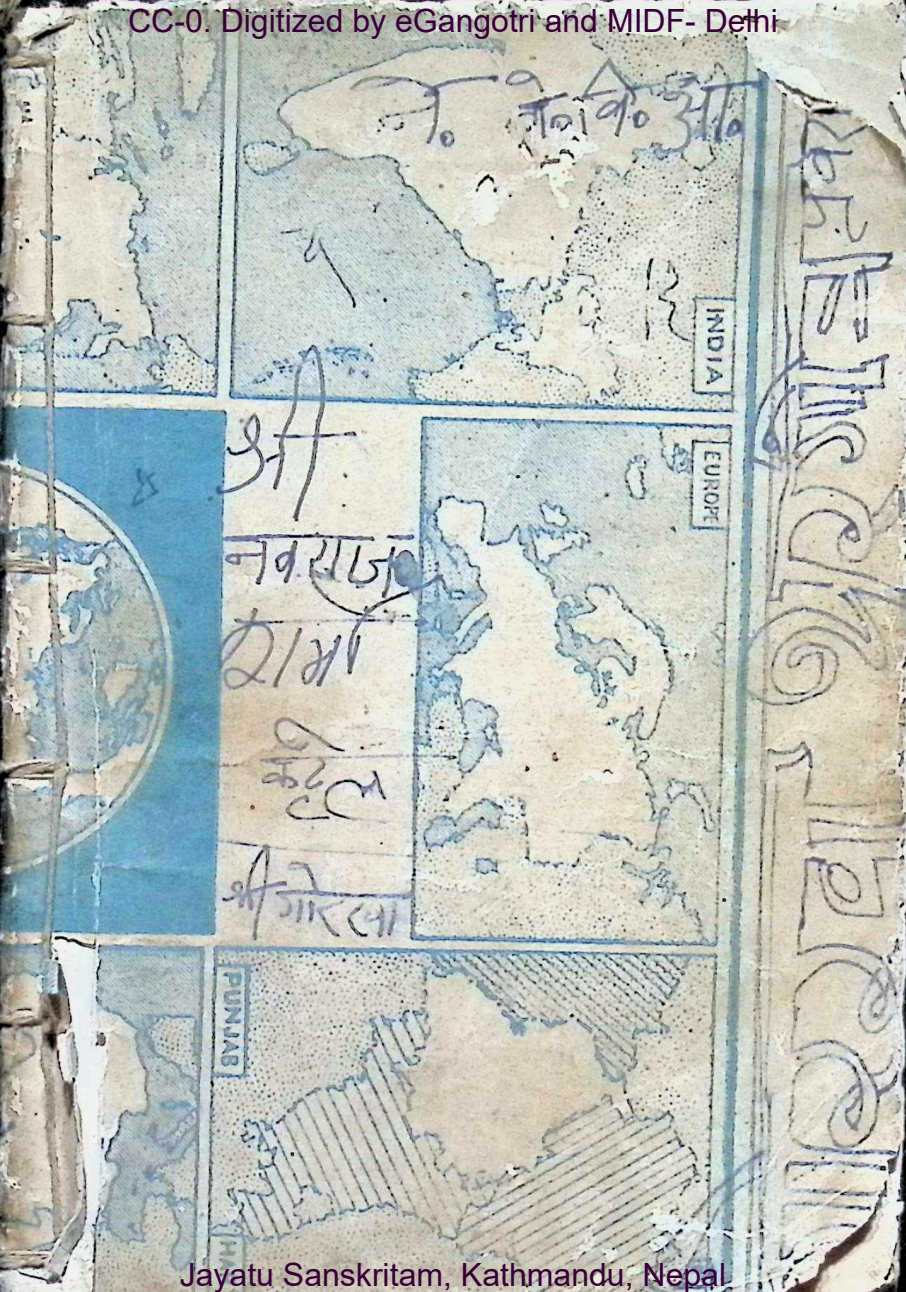

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

२०३२।४।१।२।१।०

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

श्रीगणेशाय नमः

गोर्खा थरगोत्रप्रवरावली

यसमा नैपाल देशीय आर्य धर्मावलम्बी चारै
जातको थर तथा गोत्र र प्रवरहरूको
परिचय लेखिएको छ ।

प्रकाशक—
डा० नरेन्द्रकुमार शर्मा, खतिवडा
कार्यालय.—सुब्बा होमनाथ केदारनाथ,
हितैषी कम्पनी, पो. बा. नं. ८१, वाराणसी–१
बाह्रौं संस्करण] १९७१ मूल्य ५॥)

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

श्रीगणेशाय नमः

गोर्खा थरगोत्रप्रवरावली

यसमा नेपाल देशीय आर्य धर्मावलम्बी चारै
जातको थर तथा गोत्र र प्रवरहरूको
परिचय लेखिएको छ ।

प्रकाशक—
डा० नरेन्द्रकुमार शर्मा, खतिवडा
कार्यालय—सुब्बा होमनाथ केदारनाथ,
हितैषी कम्पनी, पो. बा. नं. ८१, वाराणसी–१

बाह्रौं संस्करण] १९७० मूल्य ५॥)

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

प्रकाशक—
सुब्बा होमनाथ केदारनाथ
हितैषी कम्पनी,
वाराणसी।

मुद्रक—
विश्वनाथ प्रसाद (भगतजी)
श्रीराम प्रेस,
बुलानाला, वाराणसी।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

❀ श्रीहरिः ❀

श्री इष्टदेवता चरणकमलेभ्यो नमः ।

❀ ठूलो थरगोत्रप्रवरावली ❀

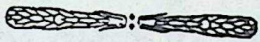

मंगलाचरण ।

गर्ने संसार माथी रहि सकल कुरा गर्न बाँकी न धर्ने । भर्ने खाली तुल्याई तरह तरहले भर्नने सामु सर्ने ॥ हर्ने सारा दिलाई संग रहि दिनहूँ हर्न आफैं बिधर्ने । बर्नेको चित बर्ने हरि विभव दिउन् बर्नले पार तर्नें ॥

(१)

थर्थर्को भयि थर् प्रवर्हरु जबर् पर्दा हुँदी थर्महाँ । थर्को भगेरि गर्दछन् सकल जन् काम् काज् परेको यहाँ ॥ थर्लें घर् बढ़िया गराई मनको तर्वर् सबै हर्दछन् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

थर्माथर्सित राखि मेल् सकल खेल् गछन् गरी सर्दछन् ॥

(२)

जान्नू पर्दछ गोत्र थर् प्रवर् सब् सब् बातको याद् लियि । मान्नु पर्दछ मान्न-लाइ जन मूल् मान्ने उपर् दिल् दियो ॥ छान्नूपर्दछ भाव् असल् चलनबेस् बेस्बेस् बिचार्मा परो । ठान्नू पर्दछ मुख्य यैबुझि सबै आफ्ना विवेकले गरी ॥

(३)

ब्राह्मण्, क्षत्रिय, वैश्य, शूद्र जतिछन् थर्लेगरी चल्दछन् । थर्को मेल गृहस्थिमा असल भै सब फुल्दछन् फल्दछन् ॥ यस्को शोच विचार मुख्य छ लिने हो मुख्य गर्ने पनो । थर्ले दिन्छ दिने कुरा हरु सबै यै पर्छ गर्नु भनी ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

(४)

ब्राह्मणका थरबाट बन्न सब गो थर्
आज लाखौं थरा। चलन् चाल पनौ
समस्त दुनियां त्यस्कै हिसाबले गरी॥
शाखा, सूत्र, प्रवर् प्रणालिहरुको राखी
विचार् मन्महाँ। काम्गर्ने हरुलाइ हुन्न
कहिल्ये कोनै अकल्याण् यहाँ॥

(५)

गोर्खामा अघि पूर्वियाहरु थिये
उन्कै थियो सब् कुरा। गर्थे काम पनौ
परे जति तहाँ वाँकी न राखी पुरा॥
आजकाल् आई कुमाऊँ देखि सँगमैं
बस्छन् कुमाई हरू। यस्ले थर् अघिता
थियो जति यहाँ बढ्दो भयो झन् अरू।

(६)

एकै हौं दुइछै न छैन रति भेद् भ्रमले

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

छभेद् देखिने । आपस्मा ननिको कहा-
उँछ अती दृष्टी घृणाको दिने ॥ देश्
देश्को पनि हुन्छ चाल् फरक् त्यो चाल्
हुनाले गरी यौटै ब्राह्मणको समेत् मत
अलग् देखिन्छ संसार्भरी ॥

(७)

वेद्को सम्मति सत्रको असल बात्
सोध्नू विचार्नू अति । त्यस्को चाल महाँ
चल्यो यदि भने पर्दैन धोका रति ॥ वेद्ले
भन्दछ जुन् वचन् उहि बचन् हो मुख्य
थाम्ने थिती । यस्कै मार्ग समात्नु सोध्नु
सब काम् दुर्भावलाई जिती ॥

(८)

ब्राह्मण, क्षत्रिय, वैश्य, शूद्रहरुको
थर्छन् अनेकन् पनी । गर्छन् काम विचार्
गरीकन सबै येहो विचार्ने भनी ॥ खँड्का

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

बिष्ट, हमाल, कार्कि, कटुवाल, जैसी, गरुङ् छन् मगर् ॥ सब्को थर् बुझि थर् विचारि मनले जान्नू सगोत्री प्रवर् ॥

(६)

एक् बार थर्को कसरी अनेक् यहाँ । अनेक् रहे कुन् रितले कहाँ कहाँ ॥ एक् देखि छैनन् अरु क्वै जगत्महाँ । अनेक् भयेको बुझिल्यो जहाँ तहाँ ॥

सुन सबै पंच जन ! सुन सब भाई ! पूर्बिया र कुमाईको थरको सवाई ॥ इन्को गोत्र इन्को प्रवर् न राखेर बाँकी । लेखि दिन्छु सगोत्रिको नाउँ समेत टाँकी ॥ १० ॥

थापा बस्नेत् कार्कि माझी खँड्का हमाल् विष्ट मगर गुरुङ् नगर्कोटि जैसी वाहुन् भट्ट ॥ इनिहेरु पैदा भया कस्ता

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

रित्ले आहाँ । एक्एक् गरि सबै हेरुन् येही ग्रन्थ माहाँ ॥११॥

अर्ज्याल् आसाखेति अङ्कुशेर ओली । अधिकारी अचार्जले कुरा राख्छन् बोली ॥ ओड़ार्खानि अकौलिया आफल्दरो अगस्ती । अलिना र आरुले मा हुन्छ धेरै मस्ती ॥१२॥

अपागाई आइतवारो थर्का हुन्छन् जान्ने । आफ्नो जिद्दीमात्रै गर्ने कसैको न मान्ने ॥ उपर्तोला उप्रेति उपाध्याय र फेरी । उठौला उत्तर्खांडा कुरा सोध्छन् फेरी ॥१३॥

कवारी कमर् कुकुर्काटे कुइँकेल् । केसरी कड़लिया कुवाथानि कुक्रेल् ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

कवरखेति कालिकोटि कम्ली कहाली।
कबर खेड़ि क्वैराला कड़रिया कुमाली १४

काफले चुमेड़ी कुथौंला र कंड़ेलू।
कार्की करखेति कालाखेति कटलू॥ काला-
गाइ कैनी कएठइ भन्नू। ककारादि
थरजम्मा सत्ताइसै गन्नू॥१५॥

खकुस्याल खतिबाडा खसरि खाजलू।
खँड्गा खोल्सारि खनिया खदाल॥
खरेल गतौंला, गलोसेरि गालेल। गुरा-
गाइ गलापासो, गउन्पुरी गुञ्जिगेल्॥१६॥

गजुरेल गहुँगोरा गैरिपिप्लि गाँड़ा।
गौली गौरिकोटि गादागड़ि ग्वाढा॥
गौलिया गोतामे गेवाली गुनी। गोरान्
थरहरु जानिलिनोस् सूनी॥१७॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

घिचुबा घोड़ासेनि घटौला घिमिरे । डुकारदि थरै छैन जानिलेऊ तिमिले ॥ चिलिमालि चिल्लाखाड़ा चमरिया चम्-याल् । चम्करिया चन्दिगाई चुआगाई चऊसाल् ॥१८॥

चरिकन्ठे चौगोडे चन्दने र चूड़ाल् । चौलागाइं चापागाइं चालिसे चिलुवाल् ॥ चिखाड़ी चूनी चउलुरे चुनौला । चौलान् छोट्यान् छालातानि छिमौला ॥१९॥

छलकानि छत्कुलि जिम्खाड़ा जोसी । मीठो मीठो खान्छन् सधै आफनै जाहान पोसो ॥ जलकोटि ज्यमकटेल जुरेली जुल्मी । जिसिना जनखाड़ि जलेहारि जुल्नी ॥२०॥

झाँपा झुँडलाइ टुनिखाने डोटेल ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ठडराइ डल्लाकोटि डुम्राकोटि डुडेल ॥
डाँगो डुम्रापनि डाबिवी डुङ्ग्याल्।
डुङ्गाना ढोडारी ढकाल ढिकुरेल ॥२१॥

तुनौला तिमलसेना तिम्सिना त्री-
ताल्। त्रिपाठी तरतर तेवारी थलाल ॥
थलहारि थपलिया दास्कोट दाहाल्।
दम्कौला दाह्राकिटि दोहोरिया दमाल् २२

दुमेगाई देउकोटा दबाडो र दम्-
खाड़ा। दिल्कोटा देविपङ्खी दीर्घायू दिल्-
खाड़ा ॥ दुबाड़ी दंडकेले दराहिमा दराल्।
दईनौ दर्शने र दनै दुर्बाल् ॥२३॥

धमाउला, धौलागाञी धिनुवा देनि-
वाल्। धमाला धुम्बिलासे धड़्यारी
धीताल ॥ धर्मकोटि निमिदालि निमाली

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

निस्बाल् । निधुस्याल नेउपाने नाना-लिया नेपाल् ॥२४॥

नहर्की नातांला पटखोला पन्त । पन्थी पनेरु परौला र पन्थ ॥ पण्डित् पछाई प्यूठाना पौड्याल । पाँड़े परसाइं पन्थी पोखर्‌याल् ॥२५॥

पारिजाइ कहुँला पर्त्य छाने पूरी । प्याकुर्‌याल पुड़ासेनि पराजुलि पन्लौ ॥ पश्चिमे पाटक पंचग्राम पारा । पंदेल् पिड़ाउत् फूयाल् फुश्राफारा ॥२६॥

फड़िया कफल्, फुल्वेल्पाति, फेरा, फेकुर्‌याल । बगाले बारुले बुड़ाथोकि बखरेल् ॥ बोहोरा बेसार्ज बाँस्कोटा बलिया । बजगाइ बिडार बेल्काढी बानिया ॥२७॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

बसौला बौडाई बाडितिखान् बत्-
र्याल । बसिया बाजामुख बससिनि बिछु-
बाल् ॥ बस्ताकोटि बिसल बुलाकोटि
बखारी । बाउन्ने बतौला बाँस्तौला
बराली ॥२८॥

बालगोकुले विस्ट बोकेदुङ्गा बडाल् ।
बाटाकोटि बनजारा बखन्याल बराल् ॥
बस्न्यात् बस्सेल भट्टराइ भेकुन्याल् ।
भन्डारी भोन्खेति भिराभट्ट भुर्त्याल २९

भाजी भुँडिफुका भूसाल् भुसुन्डे ।
भटकौला भीमाखेड़ि भन्दने भुरुण्डे ॥
भकुण्डे भवने भटुवाल् माझी । भुरुला
मिलकाधोति मरहट्टा माँगी ॥३०॥

महतारि मजगाञि महन्तरि मोरि ।
मरौला लरासिनि मैदानी म्योरी ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मैनाली मिनाकोटि मेहकोटि महत । मिल्काटोपि मजखाडा माँडा महिमथ ३१

मुठेभरि मरीचे मुरिमुरि मट्टेल । योखले यमलगाँठे युवली रुचवेल ॥ राणा रोकाहा रुपाखेति रीजाल् । रसेटा रानि-पङ्खि रुपौला रीमाल् ॥३२॥

रीसांल रित्तातोला रैला राउत राबल् । रेग्मी रंगिखाँडा रित्तानुने ❋ राजल् ॥ रोमाली रुनुगनि रजनी लाँकुन्याल् । लोहनी लोटौला लामि-छाने लुइंट्याल् ॥३३॥

लम्साल लाजामार वाग्ले बस्तीं । थरहरु अबलेस्छु सकारादि जत्ती ॥ माहा सत्याल् सुनाखेति सापकोटा

❋ रजेल् पनी भन्दछन् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सिगदेल्। सिकंट्टा सुवेदी सुन्तौला र सिट्टेल् ॥३४॥

सितौला सूरगेला सेरागाई सावरी। सल्लाकोटि सिवाकोटि सिद्धाकोटि सयारी॥ सेतागाञि सीमल्सुवा सिताखाड़ा सिलिमा। सिरौले समुदासे सिम्खाड़ा सिरिया ॥३५॥

साल्खुट्टे सेढाईं सिलामें सिलुवाल्। सप्तरी सोती सिमि सेरा सन्जाल् ॥ सस्तेपाखि सिद्धाऊठि सूकुल् सुनुवा। हस्तिकोटा हटकोटा हाडफोरि हटुबाल् ॥ ३६ ॥

होमेगाइँ हँसौला हरिया हम्ली। हर्दिवाला हलुआई हट्ट हस्तो ॥ थोपा बस्नेत कोकिं फणिया, हमाल् खँडका-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

विष्ट । मगर गुरुङ् नर्कोटि निरौला र मट्ट ॥ ३७ ॥

जम्मा नौकम् चारसए थर मैले पाञा । सके सम्म कथ्थक् जोडि सबाइ बनाञा ॥ अब थर्को भेद् सबै जाने जत्ति मैले । लेखिदिन्छु सुजन हो ! हेर्नु होस् सबैले ॥३८॥

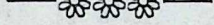

❋ थरहरूका प्रकार ❋

मुख्य यस्लाइ हो जान्नू जन्नु जान्ने कुराजति । बढिया जुन्छ सो मान्नू मान्नू फेर न होस् रति ॥

जोसी–तीन प्रकारका हुन्छन् ।

लटौला जोसी (१) झिजार जोसी (२)

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सिलाञो जोसी (३) यसमा सिलाञो जोसिको आंगिरसगोत्र, लटौला जोसीको भारद्वाज गोत्र, झिजार जोसीको गर्ग गोत्र जान्नु।

छत्कुली दुइ थरीका हुन्छन, पूर्बिया छत्कुली (१) कुमाई छत्कुली (२) इनी हरूको भात भान्सा मिल्दैन।

भट्ट–दुइ थरीका हुन्छन् पूर्बिया भट्ट (१) कुमाई भट्ट (२) इनीहरूको पनि सम्बन्ध हुँदैन।

पन्थ–दुइ थरीका हुन्छन् पूर्बिया पन्थ (१) कुमाई पन्थ (२) इनको पनि व्यवहार मिल्दैन।

काफ्लेको–शाण्डिल्य गोत्र हो, महतको पनि शाण्डिल्य गोत्र हो। इनी-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

हरुको प्रवर हो, शाण्डिल्य गोत्रस्य शाण्डिल्य, काश्यपवत्सारेति त्रिप्रवरस्य ।

महंट्टाको, पाराशर गोत्र हो, पराशर गोत्रस्य, पाराशर, वशिष्ठ, शाक्तेति त्रिप्रवरस्य ।

त्रिपाठी–सामवेदीको गौतम गोत्र हो ।

दुंग्यालको अगस्ति गोत्र हो ॥ अगस्ति गोत्रस्य अगस्ति, जैमिनि, दधिचि त्रिप्रवरस्य ।

गैंवालीको माण्डव्य गोत्र हो । बजगाञाको पनि माण्डव्य गोत्र हो । माण्डव्य गोत्रस्य माण्डु, माण्डुक्य विश्वामित्रेति त्रिप्रवरस्य ।

पण्डित–दुइ प्रकारका हुन्छन्, पढी पण्डित (१) थरका पण्डित (२) इनी हरूमा जमीन आकासको फरक छ ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

हमाल--दुइ प्रकारका हुन्छन्, कालि कोटे हमाल (१) हमाल (२) इनी हरुको व्यवहार चलेको छ।

बराल--दुइ थरोका हुन्छन्, पूर्बिया बराल (१) कुमाई बराल (२) इनी हरुको व्यवहार मिलदैन।

रेग्मी--दुइ थरीका हुन्छन्, पूर्बिया रेग्मी (१) कुमाई रेग्मी (२) इनको भात भान्सा चलदैन।

चम्याल--दुइ प्रकारका हुन्छन्, पूर्बिया चम्याल (१) कुमाई चम्याल (२) इनी-हरुको व्यवहार मिलदैन।

पंदेरू--दुइ थरोका हुन्छन्, जया पंदेरू (१) कुलाई पंदेरू (२) इनको पनि लेन देन व्यवहार हुँदैन।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भट्ट--सात प्रकारका हुन्छन् दूवाल भट्ट (१) लामिछाने भट्ट (२) दुवाडी भट्ट (३) राई भट्ट (४) रयाल भट्ट (५) निरवंशी भट्ट (६) अलिना भट्ट (७) इनोहरूमा दुवाल भट्टको उपमन्यु गोत्र, लामिछाने भट्टको गगगोत्र हो । कसै कसैको विश्वामित्र गोत्र पनि हुन्छ ।

कार्की--चार प्रकारका हुन्छन् । मुडुला कार्की (१) सुतारकार्की (२) लामा कार्की (३) खुलाल कार्की (४) इनिहरूमा सुतार कार्कीको घृतकौशिक गोत्र, मडुला कार्कीको मौद्गल्य गोत्र हो ।

बस्नेत--तीन प्रकारका हुन्छन्, सेरपाली बस्नेत (१) खप्तरी बस्नेत [२] खुलाल बस्नेत [३] इनोहरूमा सेर-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पाली बस्नेतको भारद्वाज गोत्र, खप्तरी बस्नेतको कौशिक गोत्र, खुलाल बस्नेत को धनन्जय गोत्र हो ।

पोखऱ्याल--दुइ प्रकारका हुन्छन्, दूद पोखऱ्याल [१] पानी पोखऱ्याल [२] इनमा दूद पोखऱ्यालको भारद्वाज गोत्र, पानी पोखऱ्यालको आत्रय गोत्र हो ।

माझी--दुइ प्रकारका हुन्छन्, राया माझी [१] माझी [२] इनीहरूमा रायामाझीको कौशिक गोत्र, माझी को काश्यप गोत्र हो ।

बुढाथोकी--तीन प्रकारका हुन्छन् खप्तरी बुढिथोकी [१] सोणारी बुढाथोकी [२] खुलाल बुढाथोकी [३] इनमा खप्तरी बुढाथोकीको कौशिक गोत्र, सोणारी

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

बुढाथोकीको कश्यप गोत्र, खुलाल बुढा-थोकीको धनन्जय गोत्र हो ।

ठकुरी--नौ प्रकारका हुन्छन्--शाह [१] शाही [२] शाहा [३] राया [४] चन् [५] खान् [६] मल्ल [७] ज्यू [८] सिङ् [९] इनमा शाही दुइ प्रकार का हुन्छन्--मेधासी शाही [१] कसकेली शाही [२] इनीहरूमा अत्रि, आत्रेय दुवै गोत्र पनि हुन्छ, मुख्य इनीहरूको काश्यप गोत्रहो ।

भंडारी--तीन प्रकारका हुन्छन् । सुन्ता खाने निरौला भंडारी [१] सिजा-पति थान् सिङे भंडारी [२] रघुवंशी [३] इनमा सुन्ता खाने निरौला भंडारी को भारद्वाज गोत्र, थानसिङे सिजापति

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

भंडाराको वशिष्टगोत्र रघुवंसी भंडारी को कौशिक गोत्र हो।

पौडेल--दुइ प्रकारका हुन्छन्, काला पौडेल [१] गोरा पौडेल [२] इनीहरू दुवैको आत्रेय गोत्र हो।

थापा--आठ प्रकारका हुन्छन्, बगाले थापा [१] खुलाल थापा [२] पुवार थापा [३] सुयल थापा [४] लामिछाने थापा [५] गाग्ले थापा [६] गोदारथापा [७] कालीकोटे थापा [८] इनीहरुमा बगाले थापा, पुवार थापा, खुलाल थापाको आत्रेय गोत्र। गाग्ले थापाको कौडिण्य गोत्र। सुयल थापाको बशिष्ट गोत्र। लामिछाने थापाको गर्ग गोत्र। गोदार थापाको काश्यप गोत्र। कालीकोटे थापाको मौद्गल्य गोत्र हो।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

खँड्का--पाँच प्रकारका हुन्छन्, खँड्का [१] खप्तरी खँड्का [२] कालिकोटे खँड्का [३] लकाञि खँड्का [४] पालपाली खँड्का [५] इनी हरूमा खँड्काको भारद्वाज गोत्र। पालपाली खँड्काको गर्ग गोत्र। खप्तरी खँड्काको कौशिक गोत्र। कालीकोटे खँड्काको कौडिण्य गोत्र हो।

खदाल--दुई प्रकारका हुन्छन्, खोरिया खँदाल [१] गह्रा खँदाल [२] इनीहरु दुवैको घृतकौशिक गोत्र हो।

विष्ट--चार प्रकारका हुन्छन्, सिजापति विष्ट [१] पुवार विष्ट [२] खप्तरा विष्ट [३] कालीकोटे विष्ट [४] इनीहरूमा सिजापति विष्टको भारद्वाज

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

गोत्र, पुवार विष्टको कपिल गोत्र, खप्तरी विष्टको कौशिक गोत्र कालीकोटे विष्टको कृष्णाज्जनी गोत्र हो।

आचार्य--दुइ प्रकारका हुन्छन्, लंजेल अचार्य [१] धूर्त्याल अचार्य [२] इनमा लंजेल अचार्यको कौडिण्य गोत्र, भर्त्याल अचार्यको गर्ग गोत्र हो।

अर्जाल--दुइ थरीका हुन्छन्, बिहारे अर्ज्याल [१] वंगाले अर्ज्याल [२] इनीहरू दुवैको आत्रेय गोत्र हो।

अधिकारी--पांच प्रकारका हुन्छन्, थामी अधिकारी [१] ठारा राई अधिकारी [२] खिलचिने अधिकारी [३] कोवाली अधिकारी [४] भँडारे अधिकारी (५) इनीहरूमा थामी अधिकारी-

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

को भारद्वाजगोत्र, ठाराराई अधिकारी-को अत्रि गोत्र, बाँकी अरु अधिकारीको काश्यप गोत्र हो ।

सुबेदी--दुइ प्रकार का हुन्छन्, लामू-पाखे (१) नजा धरे (२) इनीहरू दुवैको सुबेदीको भारद्वाज गोत्र हो ।

पाँडे--तीन प्रकार हुन्छन्, बड्खोल पाँडे (१) सिमाल दिया पाँड़े (२) कुलेटा पाँडे (३) इनीहरूमा बडखौला पाँडेको काश्यप गोत्र, सिमालदिया पाँडेको काश्यप गोत्र, कुलेटा पाँडेको भारद्वाज गोत्र हो ।

❋ सगोत्रीहरूको विवरण ❋

सगोत्री कुराजानी सगोत्रीलाइ मान्नु होस् । सगोत्री आफुने ठानी सगोत्री मुख्य जान्नु होस् ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

१ अत्रि गोत्र का सगोत्री।

चापागाञि १ वस्ति २ मिश्र ३ खति-वाडा ४ ओझा ५ कल्ल ६ ठारा राइ अधिकारी ७ गोतामे ८ इनोहरूको अत्रि गोत्र हो। अत्रिगोत्रस्य अत्रि, अर्चना-नस श्यावास्व इति त्रिप्रवरस्य।

२ मौद्गल्य गोत्रका सगोत्रि।

उप्रेति १ मुहुलाकार्की २ कुञ्जिकेल ३ क्वैराला ४ तिमिल्सिना ५ बेल्काडि ६ सिम्खाडा ७ तिम्सिना ८ इनोहरूको मौद्गल्यगोत्रहो। मौद्गल्यगोत्रस्य-मौद्गल्य आंगिरस, भार्म्यास्व इति त्रिप्रवरस्य।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

३ उपमन्यु गोत्रका सगोत्री ।

दैनी १ ढकाल २ भट्ट ३ मैनाली ४ इनीहरूको उपमन्यु गोत्र हो । उपमन्यु-गोत्रस्य उपमन्यु विरुजेति त्रिप्रवरस्य ।

४ बशिष्ट गोत्रका सगोत्री ।

दवाडी १ सुयल् थापा २ सुयल् राउत ३ थान्सिङे भंडारी ४ सुयल घर्ती ५ खरेल् ६ भट्टराई ७ चालिसे ८ इनीहरूको वशिष्ठ गोत्र हो । बशिष्ठ गोत्रस्य वशिष्ठ, इन्द्रप्रमदः भरद्वसु इति त्रिप्रवस्य ।

५ आत्रेय गोत्रका सगोत्री ।

पौड्याल १ कालिकोटे थापा २

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

बगाले थापा ३ दुवाडी ४ दुलाल ५ खुलालथापा ६ पुवार्थापा ७ अर्ज्याल ८ पानो पोखरेल ९ कालकोटे खँड्का १० सिग्याल ११ इनीहरूको आत्रेय गोत्र हो। आत्रेय गोत्रस्य आत्रेय, अर्च-नानस, श्सावाश्व इति त्रिप्रवरस्य।

६ धनञ्जय गोत्रका सगोत्री।

खुलाल बुढाथोकी १ गुरागाञि २ खुलाल बस्नेत ३ कुक्कुरकाटे ४ बसेल ५ होमेगाञि ६ पँगेनि ७ गैरीपिप्पली ७ भुसाल ९ रिजाल १० इनीहरूको धन-ञ्जय गोत्र हो। धनञ्जय गोत्रस्य-धनञ्जय बिश्वामित्र, माधुच्छेदसेति त्रिप्रवरस्य।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

७ घृतकौशिक गोत्रका सगोत्री ।

बराल १ खदाल २ पण्डित ३ सुतार काकीं ४ नैपाल ५ इनीहरूको घृतकौशिक गोत्र हो । घृतकौशिक गोत्रस्य घृतकौशिक, विश्वामित्र, माधुच्छन्दसेति त्रिप्रवरस्य ।

८ कौशिक गोत्रका सगोत्री ।

रिमाल १ विडारी २ लामिछाने खँड्का ३ ढुगाना ४ खप्तरी बुढाथोकी ५ रेग्मी ६ धिताल ७ खप्तरि खँड्का ८ लुञ्जिटेल ९ राया माझी १० पुडासैनी- ११ वानियाँ १२ तेवारी १३ खप्तरि विष्ट १४ खप्तरी बस्नेत १५ रघुवंशी भंडारी १६ इनीहरूको कौशिक गोत्र

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

हो। कौशिक गोत्रस्य कौशिक देवरात औदल इति त्रिप्रवरस्य।

९ गर्ग गोत्रका सगोत्री।

भुर्त्याल १ लामिछाने २ बाँस्तोला ३ रिसाल ४ लामिछाने थापा ५ भुर्त्याल आचार्य ६ गजुरेल ७ चुडाल ८ भट्ट ९ रोकाहा १० यतिको गर्ग गोत्र हो। गर्ग गोत्रस्य-गर्ग, गाग्य, गौतम, विश्वामित्र, पाराशरेति पञ्च प्रवरस्य।

१० काश्यप गोत्रका सगोत्री।

घिमिरे १ ठकुरी २ गोदार थापा ३ शाहा ४ माझी ५ शाही ६ सोडारी ७ अधिकारी ८ बुढाथोकी ९ गर्तोला १०

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

वडाल ११ पाँडे १२ इनीहरूको काश्यप गोत्र हो । काश्यप गोत्रस्य, काश्यप, आवत्सरा नैध्रुव इति त्रिप्रवरस्य ।

५५. भारद्वाज गोत्रका सगोत्री ।

पन्थि १ सिजापति विष्ट २ चौलागाजि ३ सिलुवाल ४ थामि अधिकारी ५ लोहनि ६ वाग्ले ७ सुवेदी ८ दूदपोखरेल ९ निरौला भंडारी १० सर्पाला बस्नेत ११ बोहोरा खँड्का १२ शिवाकोटि १३ पन्त १४ कुलट पाँडे १५ लाटौला जोसी १६ घोकोटा १७ कँडेल १८ बोहोरा १९ राउले २० यतिको भारद्वाज गोत्र हो । भारद्वाज गोत्रस्य भारद्वाज, आँगिरस, बार्हस्पत्य इति त्रिप्रवरस्य ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

१२ कौण्डिन्य गोत्रका सगोत्री।

सापकोटा १ अचार्य २ सत्याल ३ प्याकुन्याल ४ पराजुली ५ त्रिताल ६ मोरासैनी ७ न्यौपाने ८ गाग्ले थापा ९ वाँसकोटा १० पँदेरु ११ लकाञी खँडका १२ इनीहरुको कौण्डिन्य गोत्र हो। कौण्डिन्य गोत्रस्य--कौण्डिन्य, वाशिष्ठ, मैत्रावरुण इति त्रिप्रवरस्य।

१३ वत्स गोत्रका सगोत्री।

रूपाखेति १ कँवर राणा २ कँवर ३ लंसाल ४ दाहाल ५ यतिको वत्स गोत्र हो। वत्स गोत्रस्य--वत्स, भार्गव,

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

च्यवन, आप्तवान, और्व जामदग्न्य इति पंचप्रवरस्य ।

कान्यकुब्जी कुमाई को, गोत्र प्रवर् जान्नुहोस् । जान्नुहोस् सत्यताईको, भाव अव्यक्त मान्नुहोस् ॥

कुमाईको गोत्र प्रवर ।

(१) वैयाघ्र गोत्रस्य–वैयाघ्र, सांकृति, माण्डव्येति त्रिप्रवरस्य ।

(२) विष्णु वृद्धि गोत्रस्य–विष्णुवृद्धि, कौवप्रच्छद्, अश्वितेति त्रिप्रवरस्य ।

(३) हारित गोत्रस्य–हारित, देवराज, विश्वामित्रेति त्रिप्रवरस्य ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

(४) शाण्डिल्य गोत्रस्य शाण्डिल्य, आसित, देवलेति त्रिप्रवरस्य।

(५) आंगिरस गोत्रस्य आंगिरस, वार्हस्पत्य, औदुम्बरेति त्रिप्रवरस्य।

(६) कौण्डिन्य गोत्रस्य--कौण्डिन्य अत्रि, कौशिकेति त्रिप्रवरस्य।

(७) वशिष्ठ गोत्रस्य--वशिष्ठ, वाशिष्ठ, शक्ति, पाराशर, च्यवनेति पंचप्रवरस्य।

(८) कनवट गोत्रस्य-कनवट, अश्वत्थ देवलेति त्रिप्रवरस्य।

(९) कृष्णत्रिगोत्रस्य कृष्णात्रेय, आ-ल्पावन, सारस्वतेति त्रिप्रवर०।

(१०) मौनसगोत्रस्य--मौनस, वैत, हव्यसेति त्रिप्रवर०।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

(११) वृहस्पति गोत्रस्य--वृहस्पति, कपिल, पार्वणेति त्रिप्रवर०।

(१२) सांकृत्य गोत्रस्य—सांकृत्य, वशिष्ट, व्याहरेति त्रिप्रवर०।

(१३) आलाबुकगोत्रस्य--सागर, गौतम, वशिष्ठेति त्रिप्रवर०।

(१४) गर्गगोत्रस्य--गर्ग, गार्ग्य, घृत-कौशिक, माण्डव्याथव वैशम्पायनेति पञ्चप्रवर०।

(१५) कपिलगोत्रस्य--कपिल, काञ्चन, विश्वामित्रेति त्रिप्रवर०।

(१६) उपमन्युगोत्रस्य--उपमन्यु कपिल, विरुजेति त्रिप्रवर०।

(१७) मिहिलगोत्रस्य--मिहिल, आसित, देवलेति त्रिप्रवर०।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

(१८) शिशिहरगोत्रस्य—शिशिहर, कौशिक, जामदग्नेति त्रिप्रवरस्य।

(१९) काश्यपगोत्रस्य--काश्यप आवत्स, नैध्रवेतु त्रिप्रवरस्य।

(२०) जमदग्नि गोत्रस्य--जमदग्नि, वशिष्ठ, और्वेति त्रिप्रवरस्य।

(२१) विश्वामित्रस्य गोत्रस्य--विश्वामित्र, मरीचि, कौशिकेति त्रिप्रवरस्य।

(२२) आत्रेय गोत्रस्य--आत्रेय, शातातप, सांख्येति त्रिप्रवरस्य।

(२३) गौतम गोत्रस्य--अङ्गिरा, वशिष्ठ वार्हस्पत्येति त्रिप्रवरस्य।

(२४) कृष्णवसु गोत्रस्य--सव्य च्यवन, सारस्वतेति त्रिप्रवरस्य।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

(२५) कात्यायन गोत्रस्य--कात्यायन, विष्णु, आंगिरसेति त्रिप्रवरस्य ।

(२६) कौशिक गोत्रस्य--कौशिक, जामदग्नय, आयम्येति त्रिप्रवरस्य ।

(२७) पाराशर गोत्रस्य--पाराशर, वशिष्ठ, शक्तिति त्रिप्रवरस्य ।

(२८) कान गोत्रस्य–अश्वत्थ, देवल, देवसेनेति त्रिप्रवरस्य ।

(२९) वत्सगोत्रस्य--वत्स, और्व, च्यवन, भार्गव, जामदग्नेति पंचत्रिप्रवरस्य ।

(३०) अगस्ति गोत्रस्य—अगस्ति, जैमिनि, दधीचेति त्रिप्रवरस्य ।

(३१) भार्गवगोत्रस्य—भार्गव, च्यवन, अनर्घ्य, और्व, जामदग्नेति पंचप्रवरस्य ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

(३२) सावर्ण गोत्रस्य–सावर्ण, आर्व, च्यवन, जमदग्न्य, आप्लवानेति पञ्च प्रवरस्य।

(३३) मिहिरासन गोत्रस्य–मिहिरासन, वशिष्ठ, और्व, च्यवन, जामदग्नेति पञ्चप्रवरस्य।

(३४) शाकटायन गोत्रस्य--शाकटायन, आंगिरस, अलभ्य, अथर्वण, वैशम्यायनेति पञ्चप्रवरस्य।

(३५) शौनिक गोत्रस्य--शौनिक, वशिष्ठ, पाराशरेति त्रिप्रवरस्य।

(३६) भारद्वाज गोत्रस्य--भारद्वाज, आङ्गिरस, वार्हस्पत्येति त्रिप्रवरस्य।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

गुरुङ्, मगर, थापाका, थाहा पाउनु होस् थर । थर जाने पछी सारा, सारामा राख्नु होस् भर ।

❋ राना हरूको थर ❋

१ कमजन राना । २ कमर राना ।
३ कनौजे राना । ४ कालागाहराना ।
५ केकाली राना । ६ केपछाकी राना ।
७ खप्तरीराना । ८ खड्का राना ।
९ खुलाल राना । १० गरंजा राना ।
११ गद्रमा राना । १२ गिदेली राना ।
१३ गेलामराम राना । १४ गेदरसिंराना ।
१५ गुरूँछरने राना । १६ गो राना ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

१७ गौदे राना। १८ ग्यभी राना।
१९ घिमिरे राना। २० चित्तौरे राना।
२१ चिदी राना। २२ चहानराना।
२३ छहरि राना। २४ छगेली राना।
२५ जर्घा राना। २६ जामली राना।
२७ झवा राना। २८ झेदी राना।
२९ टामलामी राना। ३० डडाली राना।
३१ डाला राना। ३२ ढोली राना।
३३ ढोमा राना। ३४ तिउसि राना।
३५ तोरछाकी राना। ३६ थरबर राना।
३७ थन्याली राना। ३८ थामी राना।
३९ थादा राना। ४० दरलाम राना।
४१ दाला राना। ४२ दीशा राना।
४३ दुरून्च्याँ राना। ४४ दुनचुन राना।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

४५ दूद राना । ४६ धाद्रीली राना ।
४७ नामजाली राना । ४८ पहारी राना ।
४९ पँचभैय्या राना । ५० पाडुले राना ।
५१ पागमी राना । ५२ पाथरया राना ।
५३ पालुंगे राना । ५४ पुलामी राना ।
५५ पुवार राना । ५६ पोत्री राना ।
५७ फाल राना । ५८ फेवाली राना ।
५९ बकावल राना । ६० वर्द राना ।
६१ बगाले राना । ६२ वाकुमारी राना ।
६३ बस्न्यात राना । ६४ वरोल राना ।
६५ बामचा राना । ६६ बाचे राना ।
६७ बाछाली राना । ६८ बामचाकी राना ।
६९ बाहघरे राना । ७० बुढाथोकी राना ।
७१ बुचा राना । ७२ बुलाल राना ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

७३ बेघ्रासी राना। ७४ बंशी राना।
७५ भंडारो राना। ७६ भीरम राना।
७७ मसरंगी राना। ७८ मास्को राना।
७९ मार्की राना। ८० मारू राना।
८१ राज राना। ८२ राकातकाट राना।
८३ राया राना। ८४ रामजामी राना।
८५ रिमाल राना। ८६ रिजाल राना।
८७ रूचाल राना। ८८ रेधामी राना।
८९ रोकाहा राना। ९० लतरी राना।
९१ लामटानी राना। ९२ लामिछाने राना।
९३ लुगेनी राना। ९४ सर्वदा राना।
९५ सटाकसारी राना। ९६ सरांकोटी राना।
९७ सरतुके राना। ९८ सनारी राना।
९९ समाल राना। १०० साठीघरे राना।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

१०१सापकोटेराना। १०२सिजापतिराना।
१०३ सिमस्या राना। १०४ सिम राना ।
१०५ सिज्याली राना। १०६ सुयल राना।
१०७सुसुलि राना। १०८ सूर्यवंशी राना।
१०९ सोती राना। ११० सोमै राना।
१११ ह्वायो राना। ११२ ह्वागुचे राना।
११३ ह्वोपा राना। ११४ हिस्की राना।
११५ ऊनचङ राना। ११६ हीरन राना।
११७ अर्ध्याली राना। ११८अर्धोलेराना।
११९ असलामी राना। १२० उचै राना।
१२१ एकचै राना।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

❋ आले हरूको थर ❋

१ कँवर आले। २ कनौजिया आले।
३ कमंजन आले। ४ कालागाहा आले।
५ केपछाकी आले। ६ खप्तरी आले।
७ खँड्का आले। ८ खुलाल आले।
९ गरमजा आले। १० गद्रमा आले।
११ गिदेली आले। १२ गेदसि आले।
१३ गेलांगी आले। १४ गें आले।
१५ गोरा आले। १६ गौदे आले।
१७ गुरुंछाने आले। १८ घिमिरे आले।
१९ चिदी आले। २० चितौरे आले।
२१ चाहा आले। २२ छगेली आले।
२३ छहरी आले। २४ जरघा आले।
२५ जाली आले।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

२६ झेडो आले । २७ रामलामा आले ।
२८ डुगला आले । २९ डाला आले ।
३० डिसा आले । ३१ ढेगा आले ।
३२ तरोंछाकी आले । ३३ तिउसी आले ।
३४ थरघर आले । ३५ थन्याली आले ।
३६ थादा आले । ३७ थादाली आले ।
३८ थामाआले । ३९ दर्लामी आले ।
४० डुदाली आले । ४१ दूध आले ।
४२ डुरुच्या आले । ४३ नामजाली आले ।
४४ पचभैय्या आले । ४५ पाहारी आले ।
४६ पाडभी आले । ४७ पाश्र आले ।
४८ पालूडु आले । ४९ पिमी आले ।
५० पुतामी आले । ५१ पुवार आले ।
५२ पोंत्री आले । ५३ फाल आले ।
५४ फेवाली आले ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

५५ बगाले आले। ५६ वरकुबारी आले।
५७ कावल आले। ५८ वराल आले।
५९ वभन्या आले। ६० बछाली आले।
६१ वरद आले। ६२ वाचे आले।
६३ वारासे आले। ६४ वामचाकी आले।
६५ विरकटा आले। ६६ बुचा आले।
६७ बुढाथोकी आले। ६८ बगनासा आले।
६९ बंशी आले। ७० भंडारी आले।
७१ मसरंगी आले। ७२ मारू आले।
७३ मारकी आले। ७४ मास्की आले।
७५ मोरस आले। ७६ रखाल आले।
७७ रामजाली आले। ७८ राकासे आले।
७९ राया आले। ८० रिमाल आले।
८१ रिजाल आले। ८२ रूवा आले।
८३ रूचाल आले। ८४ रेशमी आले।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

८५ रेधामी आले । ८६ रमतरी आले ।
८७रोकाहा आले । ८८लामिछाने आले ।
८९ ताकरानी आले । ९० लगुचे आले ।
९१ लुगे आले । ९२ लोप आले ।
९३ समालआले । ९४सराकसारी आले ।
९५ समार आले । ९६ सर्वेद आले ।
९७साठिघरेआले । ९८साराकाटीआले ।
९९सापकोटेआले । १००सिजालीआले ।
१०१सिजापतिआले । १०२ सीमआले ।
१०३सूर्यवंशीआले । १०४सुसुलोमआले ।
१०५ सुयल आले । १०६ सोमै आले ।
१०७सोमस्या आले । १०८सोतीआले ।
१०९ हिस्की आले । ११० हीरम आले ।
१११हुनचमआले । ११२त्रोछाकीआले ।
११३असलामीआले । ११४अर्घालीआले ।
११५ उचहीआले । ११६ एकचहीआले ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

❋ थापा हरूको थर ❋

१ कैबर थापा। २ कनौजे थापा।
३ कमानजनथापा। ४ कालापाहाथापा।
५ कालासारूथापा। ६ केवारा थापा।
७ केपछाकीथापा। ८ खप्तरी थापा।
९ खँडका थापा। १० खुलाल थापा।
११ गन्द्रमा थापा। १२ गरंजा थापा।
१३ गुरुङ्छाने थापा। १४ गेदसि थापा।
१५ ग्राजा थापा। १६ ग्यानरिसथापा।
१७ गीयेल थापा। १८ गोलाम थापा।
१९ गेमभी थापा। २० गैदे थापा।
२१ गोरामारू थापा। २२ गौद्ध थापा।
२३ घिमिरे थापा। २४ चिदी थापा।
२५ चितौरे थापा। २६ चूहान थापा।
२७ छहरी थापा। २८ छगेली थापा।
२९ जर्घा थापा।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

३० झवा थापा । ३१ भ्यारी थापा ।
३२ जादिथापा । ३३ रामलामीथापा ।
३४ डडालीथापा । ३५ डाला थापा ।
३६ डरेलो थापा । ३७ ढ्यागो थापा ।
३८ तरछाकीथापा । ३९ थरघर थापा ।
४० थन्यालोथापा । ४१ थामी थापा ।
४२ थादालीथापा । ४३ थादा थापा ।
४४ दलाल थापा । ४५ दगाल थापा ।
४६ दर्लामी थापा । ४७ दोशा थापा ।
४८ दूध थापा । ४९ दुरूंच्यानथापा ।
५० नामजालीथापा ५१ पथरयाथापा ।
५२ पचभैया थापा । ५३ पागमी थापा ।
५४ पहारी थापा । ५५ पालुंगे थापा ।
५६ पादे थापा । ५७ प्रवार थापा ।
५८ पुलामी थापा । ५९ पोत्री थापा ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

६० फाल थापा। ६१ बगाले थापा।
६२ बटकुवारीथापा। ६३ बलावलथापा।
६४ बरहो थापा। ६५ वराल थापा।
६६ वर्दगाहा थापा। ६७ बस्न्यात थापा।
६८ वामचाकी थापा। ६९ वामचा थापा।
७० वाछाली थापा। ७१ बाह्घरे थापा।
७२ ब्याङ्नासी थापा। ७३ प्लाङ् थापा।
७४ बुढाथोकी थापा। ७५ बुचा थापा।
७६ वाचे थापा। ७७ वीरकट्टा थापा।
७८ भँडारी थापा। ७९ मासरङ्गी थापा।
८० मरू थापा। ८१ मास्की थापा।
८२ मार्का थापा। ८३ रसाल थापा।
८४ रजगाहा थापा। ८५ रजाली थापा।
८६ रायाथापा। ८७ राकातकोटीथापा।
८८रानाखुलालथापा। ८९रामजालीथापा।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

९० रिमाल थापा । ९१ रिजाल थापा ।
९२ रूचाल थापा । ९३ रेधामी ,, ।
९४ रोकाहा थापा । ९५ स्यामी ,, ।
९६ लमतरी थापा । ९७ लाया ,, ।
९८लामीछानेथापा।९९ लामटामी ,, ।
१००लुङ्लीथापा । १०१ सर्वेदा ,, ।
१०२ समै थापा । १०३ समाल ,, ।
१०४सनारीथापा। १०५सराकसरो ,, ।
१०६ सारूथापा । १०७सापकोटा ,, ।
१०८साठीघरेथापा। १०९ सिङ् ,, ।
११०सिजालोथापा। १११सिजापति ,, ।
११२सुयल थापा । ११३ सुसुर्ति ,, ।
११४सुनारीथापा। ११५ सूर्यवंशी ,, ।
११६सोताथापा। ११७सोराली ,, ।
११८सोमस्याथापा। ११९सरांकोटीथापा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

१२० सतुर्गे थापा । १२१ ह्यो थापा ।
१२२ हीरन „ । १२३ हीस्की „ ।
१२४ होया „ । १२५ डुनचुन „ ।
१२६ लुमुचे „ । १२७ रैका „ ।
१२८ पूर्वछानि „ । १२९ अर्घाली „ ।
१३० अघेले „ । १३१ असलामी „ ।
१३२ एक्चही „ । १३३ उचही „ ।
१३४ वंशी थापा ।

प्रादुर्भाव भयो कहाँ मिलि जुली आये कहाँका कहाँ । कस्को चाल चलन्छ कुन् तरहको त्यो पर्छ जान्नु यहाँ ॥ प्रादुर्भाव हुँदा थिये अघि कहाँ, के गर्दथे लोक् महाँ । कस्को कुन्छ विचार विचार्-गरिलिनोस् हेरि जहाँको तहाँ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

* पूर्विया ब्राह्मण क्षत्रीय को प्रादुर्भाव *

नेपालमा बस्ने यावतीय ब्राह्मण तथा क्षत्रियहरू भारतीय ब्राह्मण तथा क्षत्रीय वंशहरूका शाखा हुन् । नेपालबासी ब्राह्मणहरू भारतवर्षमा यवन आतंकले डराई आफ्नु धर्म बचाउन क्रमशः भारत छाड़ी नेपालमा पसी आफ्नो बसोबासी गर्दै नेपालका पहाड़ी अंचलमा चारै तिर फैलिदै गएका हुन् ।

अघि नेपालमा बाइसे चौबिसे राजा भएका बखत ती बाइसे चौबिसे राजा-हरूले आफ्ना आफ्ना पालामा भारतवर्ष तथा काशी वा तिरहुतबाट पढ़े लेखेका विद्वान ब्राह्मण हरूलाई झिकाई ठूलो

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मान गुरु प्रोहिती समेत दिने गरेकोले पनि नेपालमा अनेक ब्राह्मणहरूको बस्ती बढदै गएको हो।

नेपालमा ब्राह्मणहरूको प्रवेश सर्व प्रथम सोमबंशी राजा पशु प्रेक्षदेवका पाला देखि प्रारम्भ भयेको हो। नेपाली ब्राह्मणहरू भारतका अनेक प्रान्तवाट (यथा कान्य कुब्ज, तिरहुत दक्षिणात्य वा सरयूपारी किवा गौड़) गयेका भए पनि नेपालमा आफ्नो एउटा संगठन गरी एउटै ब्राह्मण जाति बनाई आफ्नो संज्ञा पूर्विया कहलाई बसेका छन्। जस्ता प्रकार भारतीय प्रान्तहरूका अनेक ब्राह्मणहरूले नेपाल पसी त्यहाँ आफ्नो बसोबासो बनाएका थिए त्यस्तै किसिमले

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अनेक भारतीय ब्राह्मणहरूले कुर्माञ्चल-का पर्वतीय अंशमा आफ्नो बसो बासो बनाउदै गयेका थिए। नेपाल राज्य तथा कुर्माञ्चल प्रदेशको सीमा जोरिए को हुनाले र सम-आपतले भारतवाट गई बस्ने द्वैस्थानका ब्राह्मणहरूले हजारौं वर्ष देखि परस्परमा आफ्नो विवाह सम्बन्ध गरी आउने गरेको थियो पछी राजा पृथ्वीनारायण शाहले नेपाल राज्यको संगठन गरे पछी तथा राजा रणबहादुर शाहले कुर्माञ्चल प्रदेश सम्म नेपाल राज्य विस्तार गरे पछी द्वै स्थानाधि-वासी ब्राह्मणहरूको आफ्ना सम्बन्ध झन् दृढ़ हुँदै गई तीनीहरू भयासमिस भई नेपाल र कुर्माञ्चलमा फैलिएका थिए।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पछी आजका दुई शताब्दी अघि भएको नेपाल-अंग्रेज समरले नेपालवाट कुर्माञ्चल प्रदेश छुट्टिएकोले र त्यस् राज्य-भागको छुट्टिनामा कुर्माञ्चलवासी ब्राह्मण-हरूको षडयंत्र हुनाले नेपालीहरूले कुर्माञ्चलवासीहरू सँग आफ्नो सम्बन्ध गर्न छाड़दै गएका थिए। अवश्य पछी पनि कुर्माञ्चल प्रदेश त्याग गरी नेपालमा बसोबासो गर्दै जाने ब्राह्मणहरूलाई नेपाली ब्राह्मणहरूले आफ्ना पंक्तिमा लिन छाड़ेका थिएनन्। यस किसिमले हाम्रा नेपालका पूर्बिया संज्ञा हुने ब्राह्मणहरूका थरमा भारतीय ब्राह्मणहरूको (यथा कान्यकुब्ज तिरहुत, दक्षिणात्य, सरयू-पारिका र गौड़ तथा कुर्माञ्चल प्रदेशीय

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

थर पाइन्छन् । नेपाल गई बसोबासो गरी सके पछी अनेक ब्राह्मणहरूको थर गर्ने कामका नाममा वा बसेका गाउँका नाममा वा वस्तु विशेषताका नाममा पनि पर्न गएकोछ । यथा कोइराला वन नजीक बस्ने, वासकोटमा वस्नेहरू—कोइराला, सापकोटा, खतिवड़ा, वासकोटा कहलाएका छन् ।

पछी नेपालका पहिला कँवर खलकका राणा प्रधान मंत्री जंगबहादुरले कुर्मांचल अधिवासी विजयराज पाण्डेलाई नेपाल राज्यको वंशानुक्रमीक गुरुज्यूपद दिए पछी गएका कुर्मांचली ब्राह्मणहरू नेपाल का कुमाई बाहुन कहलाई नेपाली अधिवासी भएका हुन्, नेपालमा परस्पर

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

सम्बन्ध भएका ती कुमाई ब्राह्मणहरू आफुलाई पाको कुमाई भन्दछन्। तथा कुर्माञ्चलवाट गएका नेपाली सित सम्बन्ध न भएका र कुर्माञ्चलमा रहेका अन्य ब्राह्मणलाई तिनीहरू काचो कुमाई भन्दछन् अवश्य ती काचा कहलाउने कुमाई ब्राह्मणको सम्बन्ध पाका कहलाउने कुमाई परिवार सँग भए पछी ती सम्बन्ध भएका काचा पनि पाका कुमाई ब्राह्मणका पंक्तिमा आउछन्।

जस्ता प्रकार नेपालमा भारतीय ब्राह्मणहरुले प्रवेश गरे त्यसै किसिमले भारतीय क्षत्रीयहरु पनि नेपालमा गएका हुन्। नेपालका शाह वंशका महाराजाधिराजहरूका पुर्खाहरू भारतवर्षका मेवाड़

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

प्रान्तका उदयपुरका महाराणा वंशको शाखाहो । नेपालमा राणा कहलाउनेहरु कँवर क्षत्री खलकका हुन् । जंगबहादुरले नेपालको एकेश्वर पद पाए पछी आफु-लाई ठूलो दात्री भनाउन आफ्नो पुरानो वंश थर कँवरका ठाउँमा राणा लेख्ने गरे पछी जंगबहादुर र तिन्का ७ भाईका छोरा संतान मात्रले आफुलाई राणा लेख्न थालेका हुन् । राणाहरूले अन्य कुनै जातिकी स्त्री ल्याएमा, राखेमा, विवाह गरेमा, त्यस्का जारज वा अजारज सबै सन्तान राणा कहलाउँछ । अवश्य शाह खलक तथा धनी ठकुरी हरूले पनि त्यस्को नक्कल गरेर आफ्ना जारज अजारज संतान लाई पनि शाह पंक्ति

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

मै राख्ने गरेका छन्। नेपालमा ब्राह्मण-
ले ब्राह्मणेत्तर जातिलाई राखेमा स्त्रीका
जाति पदका अनुसार हमाल, क्षत्री खत्री
थर वालो भई सोही अनुरूप जातिका
पंक्तिमा मिलदछन्। आफ्ना जाति देखी
बाहेक यिनीहरू कसैले छोयेको खाँदैनन्।
एकै गोत्रमा पुरोहित पनि बनाउँदैनन्।
विहावारी पनि गर्दैनन्। छोराका विवा-
हमा तिलक छोरीका विवाहमा खर्च पनि
गर्दैन्। तामचीनका भाँडा भन्सामा
लाँदैनन्। माटाको भाँडा जूठो परे फेरि
व्यवहार गर्दैनन्। नीर परेको चोलो लाई
स्वास्नी मानिसहरू भान्सामा जाँदैनन्।
लोग्ने मानिसहरु सीयेको लुगा लाई
भान्सामा कुल्चदैनन्। मुसाले, भडेराले

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

छोएको भान्सा पनि चलउँदैनन् । धनी-गरीबको भान्सा बेग्लै हुँदैन । पुगीसरी आउनेको भान्सा पसे पछी ओल्हदैनन् । आचमन गरी भन्सामा जान्छन् । नप-छारेको धोतीले कुनै देव, पितृ कार्य गर्दैनन् । खाएको भान्सा गरीबले पनि छोड्दैनन् । न चिन्हेको भए पनि पूर्बिया ब्राह्मण हूँ भने भन्सामा मिलाउँछन् । विवाह, व्रतबन्ध न गरेका छोरा छोरी लाई पनि जाँड, रक्सी, कुखुराको मासु खुवाउँदैनन् । च्याउ, लसुन, छयापी, गाजर, सलगम, रानभोड़ा, तुम्बा, घाँटी-छिनेको डल्लो लौका, रातो डल्लोमुला, इँइको साग, प्याज, मसुरीको दाल, कोदो, खाँदैनन् । जिम्बु खाने आजकल

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

चलन चलेको छ। सिमी बोडीको तर्कारी बासी पारी पनि खाँदैनन्। लुगा लाएर पनि छुँदैनन्। मासु मिसेको तोरिञ्जा, तल बसी खाँदैनन्। घिवै घिउमा पकाएको ढकने खान्छन्। लुगालाइ खीर खाँदैनन्। तिल हालेको आलुको अचार जुठो मान्दछन्। पानी न हालेको आलुको तरकारी शूद्रका हातवाट बनेको पनि खान्छन्। बजारमा भुटेको बदाम सम्मको व्यवहार गर्दछन्। मकै, भटमासहरू बजारको खाँदैनन्। एउटै हातले तरकारी अचार, च्यूरा, दही, तेल, पुरी, खाँदैनन्। दही च्यूरा तल बसी खाँदा जूठो मान्दछन्। दहीमा पेड़ा वर्फीहरू हाली खाँन्छन्। एकादशीमा गहूँका

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

पीठोको फलहार गर्दछन् । पूरी, तरकारी खाँदा कुमाईका पंक्तिमा पनि बसी खान्छन् । न छुने भएका चार दिनमा स्वास्नी मानिस शुद्ध हुन्छन्, परन्तु पाँच दिन न भई पानी छुँदैनन् । कुमाईका छोरी पूर्वियाले बिवाह गर्दैनन् । शूद्रका घरमा पुरी तर्कारी पनि खाँदैनन् । च्यूरा, अचार, तर्कारीहरु पनि प्रायः लुगा लाई खानेपीने गर्दैनन् । स्त्रीहरु पतिव्रता हुन्छन् । ब्राह्मणहरु वेदमा श्रद्धा राख्छन् । आपसमा मेलमिलाप हुन्छ । सबै जाना नैष्ठिक हुन्छन् ।

❋ कुमाई ब्राह्मणको रीतिस्थिति ❋

पश्चिम कुमाऊ अलमोड़ा तिर गई

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

बसेका ब्राह्मण हरुलाई कुमाई भन्दछन्। यिनीहरू धेरैपछी त्यसतर्फबाट नेपालमा आयेका हुनाले, पूर्बियाहरू इन्का हात-बाट भात खाँदैनन्। यिनीहरू पनि पूर्बियाका हातको भात खाँदैनन्। परन्तु पूर्बियाकी छोरी बिवाह गरी तिन्का हात् बाट भने भात खान्छन्। यिनीहरु पठित बुद्धिमान् हुन्छन्। एकै गोत्रका पुरोहित पनि गर्दछन्, बिवाह पनि गर्दछन् छोरी-को विवाहमा दुलाहाका साथ पुरोहितको पनि वरणी गर्दछन्। यिनीहरूको विवाह वासिष्ठी विधिले हुन्छ। यौटै घरमा चार पाँच भान्सा पनि हुन्छन्। भान्सा बाट उफ्रेर ओल्हन्छन्। भान्सा पसे पछी न खाईसकी छोड्दैनन्। यौटा हातले केही

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

चीज पनि भान्सामा ओहालनु उकालनु गर्दैनन् । भान्साबाट पानी सम्म पनि मन्तिर हाल्दैनन् । न छुने न होउन्जेल सम्म बुहारीका हातको भात खाँदैनन् । पानी न अचाई भान्सामा जाँदैनन् । तल्ला जातले छोएको सेल, पुरी खाँदैनन् । पूर्बियाका भैं लसुन, प्याजहरू छुँदैनन् । कुमाइहरु काँचा, पाका दुइ थरीका हुन्छन् । अघि देखी आएका लाई पाका कुमाई भन्दछन्, पछि बाट आएका लाई काँचा कुमाई भन्दछन् । काँचा कुमाईका हातको भात पाका कुमाइ खाँदैनन्, तिनीहरू सित विहा वारी पनि गर्दैनन् । यिनीहरूमा छोरी, बुहारी बिग्री पञ्चायत हुने चाल बहुत कमछ । यिनका

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

स्त्रीहरू पठित, समझदार, बोलक्कड़ पनि हुन्छन्। निष्ठाकर्म यिनीहरू विशेष गर्दछन्। कोदो, भटमास, मुसुरो सामाहरू पनि खान्छन्। न चिन्हेकालाई हुक्का सम्म पनि दिदैनन्। इन्मा पनि वैकल्य वाग्दान भई सके पछी केटोको मृत्यु भई रहेकि कन्या ब्राह्मणले विवाह गरी त्यस्वाट जन्मेको छोरो उत्तम जैसी हुन्छ।

जैसी बाहुनको प्रादुर्भाव।

उपाध्याय ब्राह्मणले बालविधवा ब्राह्मणीलाई लगी भएका सन्तानहरू उत्तम जैसीमा गनिन्छन्। संतान न भएका विधवा ब्राह्मणीलाई ब्राह्मणले लगी भएका संतानहरू मध्यम जैसी कहलाउँछन्। [illegible] विधवा ब्राह्मणीलाई

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

ब्राह्मणले लगी भएका संतानहरू ठिकैका जैसी कहलाउँछन् । यिनीहरू तीनै थरीलाई ब्रह्म गायत्रीको अधिकार छ । यिनीहरू पूर्बिया र कुमाइ दुवैका थरीका हुन्छन् । व्यवहारमा उपाध्याय ब्राह्मणले गरे झैं गर्दछन् । अभक्ष खाँदैनन् । पाँच, सात पुस्ता बिते पछी झर्रा जैसी कहलाउँन्, समझदार हुन्छन् । पहाड़ तिर कहीं कहीं हलो पनि जोत्तछन् ।

हमालको प्रादुर्भाव ।

उपाध्याय ब्राह्मणहरूले ठकुरीकी अविवाहिता कन्यालाइ बिवाह गरी ल्याएकाबाट भयेका सन्तानहरू उत्तम हमाल कहाउँछन् । ब्राह्मणले सन्तान न भएका विधवालाइ ल्याएका बाट भएका छोरा

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

छोरीहरू मध्यम हमालमा गिनिन्छन्। छोरा छोरी पाइसकेकी लाई ब्राह्मणले ल्याई भएका सन्तानहरू केही कम दर्जा का हमाल कहलाउँछन्। यिनीहरू सबै को व्यवहार समान रीतिको छ। अभक्ष कुरा खाँदैनन्। जाँड़ रक्सी छुँदैनन्। धर्मात्मा, शूर, नीतिज्ञ, पैसावाल, बुद्धिमान् हुन्छन्। ब्राह्मणहरूमा बहुतै श्रद्धा राख्दछन्।

भाटको प्रादुर्भाव।

आफ्नो सत्य डगाई बिग्रेकी ब्राह्मणीलाई क्षत्रिय, शूद्रहरूले राखी त्यताबाट भएका सन्तानहरूलाई भाट भन्छन्। विद्याको घर ब्राह्मणै हुँदा ब्राह्मणीमा पनि त्यसको अंश आउनाले यिनका सन्तान

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

कविता बनाई अर्काको यश वर्णन गर्द-छन् । यिनीहरूको चाल चलन जसवाट पैदा भएका हुन्छन् उनैहरूका जस्तो हुन्छ कविता गर्नु वाहेक यिनीहरूको अरु कुनै पेशा हुँदैन ।

नगरकोटीको प्रादुर्भाव ।

ब्राह्मण वाहेक अन्य क्षत्रिय, वैश्य शूद्रहरूले नेवार्नीलाई राखी त्यताबाट भएका सन्तानहरू नगरकोटी कहाउँ-छन् । नगरकोटमा बस्ने नेवारलाई पनि नगरकोटी भन्दछन् । नेवारहहरूलाई जंगीमा भर्ती न गर्ने चाल छ ता पनि नगरकोटीलाई जंगीमा भर्ती गर्दछन् । यिनीहरू शूरा, बलिया, ईमानदार हुन्छन् । चाल चलन नेवारकै जस्तो हुन्छ ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

किरातीको प्रादुर्भाव।

राइ जन्म कथा बुढि र रूढ़ीमा जस्तो सुनेको थियें। सोही आज यहाँ बुझुन् सब भनि ऐल्हे त लेखि दिएँ। राई हुन् ती किराँत-वासिहरू हुन् नेपालका आदिका। इन्को वंश शुरू भयो कसरी त्यो त्यस्को छ यौटा कथा ॥१॥

आदिमा भइ क्वै जनानि उनले स्वामी गरो वायुमा। तिन्को गर्भ रहि निनामी भनिने पैदा भइन् कन्यका। कन्या ती अति रूपकी समयले यौवन्-वती भै गइन्। आमामा कसरी मलाई तिमिले पायौ सुध्याई लिइन् ॥२॥

यौवन्मा पुगी पुत्रि लौ अब भनी

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

जानेर आमा पनो । वायू स्वामि गरि भयो तिमि यहाँ भन्ने बुझाइन् भनी । सोही बात लिइ निनामी पनि गै क्यै शून्य डाँड़ा महाँ । आवाहन् गरि स्वामी लौ हुनु हवस् भन्दि भइन् वायुमा ॥३॥

वायूले पनि भै प्रकट उहि घरि पुत्रो तिमी हो भनी । आवाहन् गर शुक्रका मनसुबा पुग्नेछ तिम्रो पनि । आज्ञाले गरि वायुका पति मिलुन् श्री शुक्रजीनै भनी । लागिन् गर्न निनामि तप् उ बनमा एकाग्रता ली अनो ॥४॥

शुक्रास्तै भई शुक्र आउन तहाँ सक्ने न हुँदा महाँ । झुक्याइन श्री वृहस्पति पुगे निनामी ती थिन् जहाँ ॥ साम्ने देखि बुढा वृहस्पतिजि ती कुप्रा स्वरूपी पनि ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

फर्काइन् मुख ती निनामी रिसले होला कउन् यो भनि ॥५॥

देखि त्यो अपमान आफ्नु गुरुले ज्यादै रिसाइकन। सूर्यै तेज बढाइ पानी जगको शोषण् गरे तत्क्षण। सुख्दा वापी तलाऊ सागर नदी हा हा पऱ्या पृथ्वी-मा। पानी खान न पाइ मूर्छित भई लोटिन नीमामी तहाँ ॥६॥

मूर्छित सुन्दरी लाइ देखि गुरुले मन्मा दया क्यै लिए। मुत्रै आफ्नु गरी खुबाइकन त्यो मुर्छा खुलाइ दिए। पर्दा मुत्र उहि बृहस्पतिजीको गर्भस्थ भो बालख। जन्म्या ति पछि त्यै क्रमै गरी तहाँ सन्तान सातै थर ॥७॥

पैल्हा भो पतिगर द्वितीय हुन गो

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

काँढ़ा र तेश्रो पनी । चौथो भो भुसुनो अनि पछि भया बाँदर् त पाँचौ भनि । छैटौं सिंह भयो तहाँ पछि भयो सातौं किराती नर । उत्पती यहि भन्दछन् सकलले हो किम्बदन्ति तर ॥८॥

पूर्व माझ किराँतमा बस्ने लिम्बू जात लाई किराँती भन्दछन् । यिनीहरू शूरा, बलिया, झोक्की र सोझा हुन्छन् । कसैको विझाजी सहन सक्तैनन् । यिनीहरूलाई सबै सुधा भन्दछन् । जाँड़, रक्सी खान्छन्, सुँगुरको पनि व्यवहार गर्ने प्रायशः देखिन्छ । विवाह आफ्ना खुशीले गर्दछन् । छोरी, बुहारी माथी कसैले कुदृष्टि लगायो भने मारी दिन्छन् । यिनीहरूकै जातमा महादेवले समेत अवतार लिएको थियो ॥९॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

गुरुङ्को प्रादुर्भाव।

प्यूठानाका भारद्वाज गोत्री सूर्य्यवंशी राजाबाट पैदा भएका जेठा छोरा लोचन, आफ्ना गुरु पुरोहित गर्न गोत्रावाल ब्राह्मणलाइ र करसि खवासलाई लिई तपस्या गर्न गएका बखत वेश्याहरूले धोका दिई रक्सी, जाँड खुवाई जातलिइ दिएको हुनाले, त्यस बखत देखि यिनोहरूले आफ्नो जात गुरुङ् भन्ने राखे। लोचन का जेठा घले महागुरुङ्, माहिला घोताने महागुरुङ्, कान्छा लामा महागुरुङ्, समेत तीन छोरा भये, बलि आचार्यका जेठा लामिछाने महागुरुङ् कान्छा प्लोने लामिछाने महागुरुङ् समेत दुइ छोरा भये। यिनोहरूले चार जात कायम गरी

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

आपसमा विहावारी खोले । करसि थापा का पायु थापा, डोर थापा, केपचै थापा, क्रोचै थापा, घ्यावृङ् थापा, दोचैंथापा, प्रुचै थापा, थींचै थापा, योचथापा, खुलाल थापा, भयचै थापा, कोके थापा, कुपचै थापा, नानचै थापा, लेगै थापा, रूपचै थापा, समेत सोह्र छोरा जन्मी सोह्र जात भये । यिनीहरूको विहावारी सोह्रै जात मा मात्र हुन्छ, माथीका चारजातमा हुँदैन । उनीहरू यिनीहरु सित सब तरह विवाहको चाकरी बाकरी लिन्छन् । सोह्र जातको विवाह हुँदा चार जात बसी दुलहा, दुलही लाई टीको लाइदिन्छन् । चार जातका-मर्दा ब्राह्मण क्षत्रियका भैं काम-काज गर्दछन् । यिनीहरु अथर्ववेद

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

को मत मान्ने हुँदा मरेका महिना देखि विजोर महिना पारी प्रेतमुक्तिलाई मद-खाने लामाहरू ल्याई अर्घौं गर्दछन्। साउने संक्रान्तिमा, दशैको फूलपातीका दिन ब्राह्मणबाट तर्पण श्राद्ध गराउँदैछन्। न्वारान् पास्नी पनि ब्राह्मणै पुरोहितबाट गर्दछन्। मामाकी छोरी फुफूका छोरा-लाई, फुफुकी छोरी मामाका छोरालाई दिन्छन्। दुबै थरी गुरुङ कागे भेडो छुँदै-नन्। सोह जातकाहरु भैंसीको मासु खान्-छन्। यिनीहरु मर्दा ध्याबृङ् जातमा पुरोहितले ढ्याङ्रो ठटाई विजोर महीना मा अर्घौं गर्दछन्। चार जातको विवाह ब्राह्मणै गराउँदछन्। कुनै कन्न्या सित प्रेम बस्यो भने त्यसलाई ज्यान गए पनि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

अर्कालाई लान दिंदैन् । सोझा, इमान्दार्, लड़ाकी हुन्छन् । जाँड, रक्सी कुखुरा, सुँगुर खान्छन् ।

मगरको प्रादुर्भाव ।

गोर्खामा दशौं गर्दा ठकुरी राणालाई राजा तुल्याई मैले गर्ने काम गर भनी दशौं घरको अधिकार दिएकाले मगरको जात खडा भएको हो । यिनीहरू सुङ्गुर खान्छन् परन्तु यिनीहरूका प्रोहित ब्राह्मणै हुन्छन् । हाँस, कुखुरा, जाँड, रक्सी खान्छन् । संग्राम् गर्न सिपालु छन् जहि पनि जित्छन् ई योद्धाहरु । गोर्खा फौजमा छन् । अति सूरा इन्को बयान् क्यागरु ॥ "राना" यो पनि थर्छ ई मगरको हुन्छन् बलीया अती । मामाचेली बिवाह

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

गर्छन् सबै यस्तै छ इन्को मती । खान्छन् ईं मदिरा सुँगुर् र रजहाँस् खूशी भई मन्महाँ । छेत्रीबाट मगर् भयो भनि सबै बृद्धादि भन्छन् यहाँ ॥१॥ बोहा हूँनु कता छ साहिनु अघर ईनीहरु लाउँछन् । मामा का सुतलाइ भेटि इनिले जेठान् हो भन्द-छन् । क्वै कन्यासित प्रेम् बस्यो यदि भने ल्याएर घर्मा तिनी । खान्छन् दाल्-रढिडो मगर्हरु सबै क्यै छैन हर्जाभनी ॥२॥ फुल्पातींकि अगाड़ि षष्टि तिथिको साँझ् मा तयारी गरी । गर्छन् श्राद्ध महालयै तिनिहरु अड्का परेका घरी ॥ प्रोहित ब्राह्मण हुन् सिधा र दछिना लीयेर जान्छन् घर । खानै पर्छ भनी मगरहरु कुनै लाउन्न कैल्यै कर ॥३॥ जूँघादारि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

हुँदैन ई मगरको नाक् हुन्छ थेप्चो अति । साना छन् शिर नेत्र ता धरमा देखिन्छ इन्को मति ॥ मामाका छोरा लाई जेठान भन्दछन् । मामा चेली पाए सम्म अरु विवाह गर्दैनन् । कुनै कन्न्या सित चित्त मिल्यो भने घरमा ल्याई दाल, ढोंडो खान्छन् । अड्को पर्दा महालय श्राद्ध गर्दछन् । यिनीहरुका प्रोहित ब्राह्मणै हुन्छन् । काम काज पनि ब्राह्मण क्षत्रियका सदृश गर्दछन् । बहादुर हुन्छन्, सोझो, ईमान्दारीका साथ काम गर्ने हुन्छम् । कसैको लोलो पोतो मा लाग्दैनम् । निमकलाई भन्दा ज्यान दिन्छन् । विहाबारी पनि ब्राह्मण, क्षत्रिय का सरह गर्दछन् ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

घर्तीको प्रादुर्भाव।

कमारा, कमारीलाइ तेल ठोकी पर गर्दिएको हुँदा पारेघर्तीको जात भएको हो। घर्तिनीलाइ कमाराले राखी जन्मेका संतान पनि घर्ती हुन्छन्। यिनीहरूको विहावारी चाल चलन सबै कमारा कमारी कै सरह हुन्छ। यिनीहरूको गोत्र प्रवरकाश्यप गोत्रस्य काश्यप, आवत्सार, नैध्रुवेति त्रिप्रवरस्य हो।

सगोत्री संगको विहावारी।

परिणीय सगोत्रान्तु समान प्रवरान्तथा। त्यागं कुर्याद् द्विजस्तस्यास्ततश्चान्द्राणं चरेत्॥ समान प्रवरा कन्यामेकगोत्रा मथा पिवा॥ विवाहयति यो मूढस्तस्य वक्ष्यामि निष्कृतिम्॥ उत्सृज्य तान्ततो भार्यां मातृवत् परिपालयेत्॥ वसिष्ठ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

गर्नु हुन्न सगोत्रिका साँग विहा, कस्तै हवस् ता पनी । गर्नैपर्छ नरक् फरक् रति न भै कोरो उसैको बनी ॥ दान् गर्नु, लिनु दान्दिनू हरु कुनै ठिक् हुँन्न यस्ता महाँ । गर्ने चाहिं मिच्याजि पर्छ नपरी छोड्दैन कैल्यै यहाँ ॥

(१)

राख्नू पछ बिचार गोत्रिहरूको, फेर्-फार् न पर्ने गरी । फेरफार् पर्नगए हुँदैन बढिया कैल्यै पनी लोक् भरी ॥ आफ्नू गोत्र समान् सगोत्रिहरूको जस्ले विचार गर्दछन् । सब् भन्दा बढियाँ तिनै हुनगई आनन्दमा पर्दछन् ॥

(२)

चौराशीकन संझि संझि त असल्

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

चैतन्य चोला महाँ। गनू छैन खराब काम कहिले कोनै तवर्की यहाँ॥ जान्ने लाई सगोत्रि झैं अरु नजिक कोनै हुँदै-नन् कहीं। इन्का साथ उचित गरे हुँदि उचित पाइन्छ फलभोग यहीं॥

सगोत्रिको विचार जस्तो अरु छैन केही। सगोत्रिको बिचार छोड़े नाश गर्छ तेही॥ सगोत्रिको विवेक राक्ने सबै ताप हर्छन्। सगोत्रिको विवेकैले अन्त्य पार तर्छन्॥

(३)

एकै गोत्र, एकै प्रवर एकै शाखा-लाई। आफ्नै गोत्र ठानी बस्नू प्रीती खुब् बढाई॥ सगोत्रिमा दिने लिने नरक-मा पर्छन्। अन्त्यमा तिनै बद्नाम भई बद्नामैले मर्छन्॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

(४)

ब्राह्मणले क्षत्रियको छोरी ल्याई याहाँ । साथ पुस्ता सम्म दिये कन्न्या ब्राह्मण माहाँ ॥ क्षत्रियको कन्न्या पनि ब्राह्मणिनै हुन्छे । ब्राह्मणिको मन्त्र पनि अधिकार् भै सुन्छे ।

(५)

एकै गोत्र, प्रवरमा न जानि क्यै बात । विहावारि, गऱ्या लाइ सारा विधि साथ ॥ कन्न्या लाइ छोडिदिनु चन्द्रायण गर्नू । खान पिन दिइ कन, टाढैलगि धर्नू ॥

(६)

जानि जानि विहा गरे सगोत्रिका साथ । चान्द्रायण दोवर् गर्नू राख्नलाई जात ॥ कन्न्या पनि फरक् भइ गरोस

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

त्यहि काम। यति गरि राखोस् आफ्नो अन्त्य स्वर्गधाम।

(७)

एकै गोत्र महाँ भए छोरा छोरि केही। चाण्डालको जात पाई हुन्छ भाव तेही॥ ब्राह्मणिमा शूद्र देखि भए सन्तान याहाँ। चाण्डालनै तिनिहरू हुन्छन् लोकमाहाँ।

(८)

जुठो लाग्छ सगोत्रिको विचार् गरे केही। धर्मशास्त्र जान्नेहरू ख्याल राख्छन् येही॥ एकै गोत्र जानी जानी प्रोहित् हुनुहुन्न। यस्ता काम्मा पैसा सम्म लिन छुनुहुन्न॥

(९)

कन्न्यादान, लिनु, दिनु, पुज्नु छोडि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

दीनू । सगोत्रिमा पौत्रै जस्तो नाता जोडि लीनू ॥ दुवै लोक सप्रने काम् हेरी बुझि गर्नोस् । न असलको बाटो छोडी, असल बाटो धर्नोस् ॥

(१०)

दुई चम्के गरिकन विहा गर्नुहुन्न । यस्तो धन आफ्ना घर्मा काटे धर्नुहुन्न ॥ शंकट परे विहा सम्म गरिदिन हुन्छ । कन्न्यै लाई दिने गरी लिए लिनुहुन्छ ॥

(११)

यौटैलाई दुइ छोरी दिनुहुन्न जाती । यस्ले पछन् आपत्हरू आइ भाँति भाँति ॥ जेठो मरी कान्छी दिए दिनु-हुन्छ दीनू । बाँचो बाँची दिदा हुँदि पाप पर्छ लीनू ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

[१२]

एकै आँत्का दुइ मिली, एकै लगन् माहाँ । एकै आँत्का दुइ छोरी, लिनुहुन्न याहाँ ॥ निषेध् गछ शास्त्र साह्रै, हेंला गर्छ बेद । अकल्याण हुने यस्मा अनेक् छन् भेद ॥

[१३]

साल भर पर भए हुन्छ विहा गर्न । साल भर वर गरे कठिनै छ तर्न ॥ पर्वत, नदी, विच्मा परे, शंकट भए केही । शास्त्र पनी गर्नु भन्ने बचन् दिन्छ तेही ॥

[१४]

एकै पेटे छोरा छोरी भए देखि याहाँ । गर्नुहुन्न ब्रतबन्ध एकै साल माहाँ ॥ छोरी छोरी, छोरा छोरा भए पनि कोही । विहा, उपनयन, रोक्नै पर्छ ग्रन्थि सोही ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

[१५]

एकै आँमा यसो गर्दा आपत् आइ पर्छ । कल्याणका ठाउँ महाँ अकल्याण गर्छ ॥ वेग्लै आमा भए देखी छ मैना-मा गर्नू । पाप देखि ताप देखि, साँदै पर्छ डर्नू ॥

[१६]

एकै वर्ष अघी घर तय्यार् गरि याहाँ । ब्रतबन्ध विहा गर्नु हुन्न त्यसै माहाँ ॥ छोरा लाइ विहा गरी, त्यस्का पछि बाट । छोरी लाइ विहा गर्न, वेदै गर्छ काट ॥

[१७]

कन्न्या लाइ दिइ शकी, गर्न खोजे याहाँ । पुत्र लाइ हुनशक्छ, गर्नु लोक माहाँ ॥ एकै आँते भए देखी येही पनि

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

हुन्न । उत्तम् गरि मध्यम् गर्न केही पनि जान्न ॥

[१८]

तीन पुस्ताका दाज्यू भाई भए पनि याहाँ । तीन्टा शुभ गर्नुहुन्न काम छ मास माहाँ ॥ वास्तु प्रतिष्ठाको पनि कर्म गर्न लाई । छ मैन्हाका पछी गर्नु गर्ने मौका पाई ॥

[१९]

बीच माहाँ सम्बत् परे, गर्नु हुन्छ गर्नू । मिच्याञ्जिले गर्दाहुँदी पर्छ नरक् पर्नू ॥ एकै आँतका भए पनी यस्मा निषेध छैन । शास्त्र मिच्यो भनि कोही भन्न पाउ दैन ॥

[२०]

अप्रजायां तु कन्यायां नाश्नीयात् ताज्य वै

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

गृहे । ब्रह्मदेयां नवै कन्न्या दत्वाश्न यात्कदाचन ॥ अथ भुञ्जीत मोहाच्चेत्पूयार्शे नरकं बसेत् । अपगर्के आदित्य पुराणे ॥

कन्न्या लाई बेचे सरि खर्च लिन्छ जस्ते । कुम्भिपाक नरकमा पर्नु पर्छ त्यस्ते ॥ कन्न्याको धन् खाए पिएकैले नाशपार्छ । संसारमा त्यहि पुरुष् धर्मलाइ शंहार्छ ॥

[२१]

छोरो भई पुन्नामको नरक् लाइ तार्छ । सन्तानको ज्वाला समेत् काम गरि टार्छ ॥ छोरो पनी कुलै लाइ तार्न जन्म लिन्छे । आफ्नो सन्तान् पैदागरि असल गतिदिन्छे ॥

[२२]

न छुने भै कन्न्या भने विवाहका दीन

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

दुलाहाले हुँदैहुन्न त्यस्तो दीन लीन ॥ चार्दिन कपालू न्वाहि ग रि स्वस्ति शा-न्ति। पांच दिनमा कन्न्या लिनु छोडी सबै भ्रान्ति ॥

[२३]

आमा चाहिं न छुने भै केहि गरि ताहाँ। शान्ति स्वस्ति गरि गर्नु आभिर् परे माहाँ ॥ यो सब कर्म गरे हुँदि यस्ले कल्याण गर्छ। नत्र भने वर चाहिं छ मैन्हैमा मर्छ ॥

[२४]

आमा स्वास्नि न छुने भै यात्रा गर्दा पनी। आपत्हरू आइ लाग्छ पापले खनी खनी ॥ आखिर् परि गर्नै परे, विधि सित याहाँ। श्री सूक्तले पूजा गर्नु सुन्का मूर्ति माहाँ ॥

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

[२५]

रजस्वला छोरि भए बिहा देखि यता । प्रायश्चित्त गर्नु पर्छ बुझि जता तता ॥ यो काम्लाई छोडि दिएधर्म जान्छ छोडी । छोरी पनी वृषली भै बस्छे नाता जोडी ॥

[२६]

गोदान् गर्नु होम गर्नु विधान् हेरि हेरी । अन्न वस्त्र सुन चांदि दान दिनु फेरी ॥ कन्न्या लाइ तीन् दीन् सम्म दुदै मात्र दीनु । कुष्माण्डले होम गरि, शुद्धभाव लीनु ॥

[२७]

यज्ञो भित्र नछुने भै कन्न्या भने ताहाँ । पाँचौ दिन सम्म बस्नु त्यस्कै घर माहाँ ॥ शान्ति स्वस्ति सबै गरि गर्नु

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

काम काज। बखतमा मान्नु हुन्न कहीं पनी लाज॥

[२८]

विहा गर्दा हेरि बुझि गरे हुदि याहाँ। कैल्ये पनी धोका हुन्न व्यवहार माहाँ॥ छोरी दिंदा छोरी लिदा नीच मार्छ जस्ले। बदनामिका साथै साथ पाप भोग्छ त्यस्ले॥

[२९]

ज्ञानो, रोगी, क्रोधि, दुखो, बेइमान, लण्ठ। जड, निन्दित, नपुंसक लाटो, अन्धो शण्ठ॥ बेइलिमि, पापि, खुनि, बुढो, गरीब लुच्चो। चोर, छलि, निर्धों, वैहो, महारोगि, छुच्चो॥

[३०]

छोरि दिदा यस्तो छानी जस्ले दिन्छ

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

छोरो । आखिरमा पाप बोकूछ हाँस्न लाग्छन् ॥ जोरी गुणि, पण्डित, सन्त, वैष्णव, राम्रो, ज्वान् हेर्नु । छोरो दिई, व्यवहारको असल् स्वाद फेर्नु ॥

[३१]

कन्न्यालाइ बेच्नेहरू सोझे नरक् पर्छन् । अन्त्यकालमा जल सम्म न पाएर मर्छन् ॥ कन्न्यादान विधिसहित जो जो यहाँ गर्छन् । पुण्य धेरै सञ्चित गरी आखिर तिनै तर्छन् ॥

[३२]

शील स्वभाव, बेसहुने बन्या हेरि लीनू । घर ल्याई छोरि जस्तै जानि शिक्षा दीनू ॥ अन्यायले चित्त तिनको

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

दुख्यो भने केही। नरक तिर लाने बाटो बनाऊँछ तेही॥

[३३]

काश्यपले शाकल्यले कात्यायन्ले याहाँ। जो जो बचन् लेखि दिए आफ्नो शही माहाँ॥ हाम्रो मार्ग त्यहि बुझि त्यही पक्री लिनू। विधि आफ्नो शोची बुझि कन्न्यादान दीनू॥

[३४]

सगोत्रिको सबै भन्दा ठुलो याद राख्नू। अमृतलाई पर सारी हलाहल् न चाख्नू॥ छोरि परोस् असल ठाम्मा भन्ने विचार गर्नु। असल् गरि संसार लाई पर्छ सबूले तर्नू।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF- Delhi

[३५]

पाप देखि डराउने धर्म गर्छन् जम्मा । धर्म भए सुयशको आफैं गड्छन् खम्मा ॥ खम्मा बढि सूर्यबिम्ब जान सक्छ फोरी ॥ बिम्ब भई बस्न मिल्छ उही नाता जोरी ॥

इति श्री थरगोत्रप्रवरावलि समाप्तम् ।

यावत् माल मगाउने ठेगाना—
सुब्बा होमनाथ केदारनाथ,
हितैषी कम्पनी, पो. बा. नं. ८१ वाराणसी ।

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

CC-0. Digitized by eGangotri and MIDF - Delhi

Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal

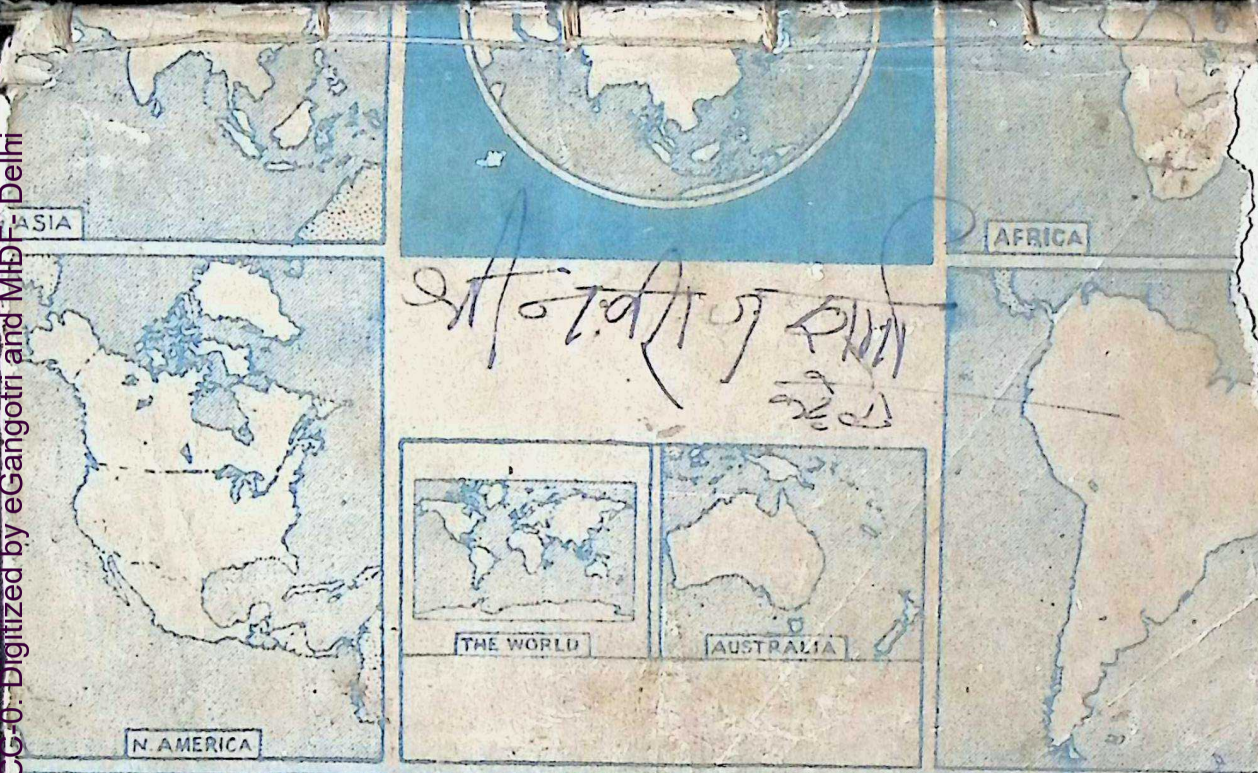

Printed at the New Indian Art Press, 30, Hathi Khana, Bahadurgarh Marg, Delhi-6
Aug. 1971 10000 Copies

CC-0. Digitized by eGangotri and MHRD, Delhi
Jayatu Sanskritam, Kathmandu, Nepal